

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 136. Quid præterea sit notandum circa executionem dispensationum matrimonialium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

quæ apud Deum non valent. 3. Si ille, in quo
 fuerit advertis impedimentum, sit conjugatus, & sciat
 esse, se habere impedimentum, velitque dispensatio-
 nem, eò quòd non possit sine scandalo facere se-
 parationem nec vivere continenter cum uxore
 putatitia, fac ut impetres dispensationem ipsi,
 per unum saltem Religiosum ex iis Ordinibus,
 quos n. 970. notavi habere Pœnitentiariorum Ro-
 male, sed jube interim ab omni actu
 conjugali. 4. Accepto Rescripto, sive pro conjun-
 cto, sive pro alio, si habeas qualitates requisitas,
 & ille, pro quo petitur, te ad id munus eli-
 gat, ipso præsente aperi litteras, expone omnes
 clausulas concernentes, quære, an vera sint, quæ
 illic asseruntur, & an præstare velit, quæ injun-
 guntur: si dicat vera esse, & paratus sit præstare
 omnia, jube se ad confessionem disponere, audi
 contentem, impone præscriptas pœnitentias,
 adde admonitiones debitas, declara prolem ejus
 esse legitimam, si proles habeat, da absolutio-
 nem à censuris, tum à peccatis simul veletiam
 intendens cum eo dispensare in impedi-
 bilitate; denique hoc ipsum illi declara, nempe
 quòd cum eo sit dispensatum, & dilania litteras
 dispensationis.

Q. 136. Quid præcere sit notandum circa executio- 978.
 nem dispensationum matrimonialium. R. Suppositis
 illis, quæ l. 4. à n. 659. dixi de Executore littera-
 rum apostolicarum, notanda hinc sunt seqq. §. 1.
 Executores hi ordinariè debent esse graduati in
 Theologia vel Jure Canonico secundum dicta
 n. 954. Possunt tamen Superiores Societatis J E-
 SU communicare facultatem alicui de Societa-
 te non Doctori, aperiendi litteras S. Pœnitentiæ
 ex privilegio Gregorii XIII. anno 1582. die 3.

Vu 2

Aprilis

or.
 dii
 dix
 VIII

Aprilis in Bulla, Exponi nobis: ubi ait; Nos hinc tuus in hac parte supplicationibus inclinari, presbiter Societatis huiusmodi per te vel tibi subordinatos Superiores de tua licentia designandis, & ab Ordinariis locorum approbatis vel approbandis, etiamsi Magistri vel Doctoratus, aut alius gradibus insigniti non sint, licentias huiusmodi aperiendi, confessionibusque fidelium absolvendi. exequendi. licentiam & facultatem tenore presentium concedimus & impartimus. compendio novo, verbo, Confessarius. §. 3. sic habetur: Ad hanc facultatem aperiendi dictas licentias signantur omnes Superiores alii approbati, iuxta confessionem, & omnes alii Confessarii, quos ipsi ad id locaverint.

979. §. 2. Delegatus non habet in actu jurisdictionem, nisi post exhibitionem originalis mandati, quo authenticè docere possit de facta sibi commisione dispensandi, Cap. Super eo, 12. De appell. Cap. Pastoralis, 12. De Rescript. Hinc si delegatus dispenset, quamvis certus sit de data & expressa Romæ commissione, nulliter agit, quia absque mandato & absque cognitione causæ sibi commissa, tale enim mandatum non contra gratiam factam, sed faciendam; communis est sententia Krim. à n. 2222. E contra aliquis definit esse illegatum per sententiam definitivam etiam in causa, secundum dicta n. 883.

980. §. 3. Juxta Reg. 49. Cancellariæ, quando dispensatur in gradu prohibito, semper apponitur in modo dicta mulier propter hoc rapta non fuerit, tum enim hoc narrari deberet in supplicatione, si rapta fuerit propter hoc, id est, ad Matrimonium. Et quamvis in Rescripto omittatur, semper intelligitur, hinc si rapta esset, etiam si consentiret manens in potestate raptoris, &

curator non
rum Resc
n. 2189. 2
§. 4. C
onus, si g
ad actum
relinquit
ciali, &
Reb. Krim
piscopo, a
aut si de
gerere se p
n. 879. S
veritate r
do, docen
§. 5. C
tem infor
Trid. sess.
etiam gra
prius à dele
judicialiter
obreptionis
mam, &
confessio
ritas, Sa
20. Et si
ro consci
sponsis,
fites: si au
tio capi
causa no
committ
jurisdicti
quiritur
faciant fi

ator non posset pergere, sed requiretetur no-
vum Rescriptum in forma, perinde valere, Krim.
n. 2189. 2262.

§. 4. Quando additur: *tuam conscientiam one-* 981.
novus, lignum est eligi industriam personæ quo-
ad actum ipsum dispensandi, & tum executio
relinquitur arbitrio ipsius sine cognitione judi-
ciali, & ab ejus sententia appellari non debet.
Krim. n. 2261. Si executio demandetur E-
piscopo, an ingerere se possit Vicarius generalis,
aut si demandetur Vicario generali, an inge-
rere se possit Episcopus, colligi potest ex dictis
n. 579. Sufficere autem prudens iudicium de
veritate narratorum, quamvis non adsit certitu-
do, docent Gob. & Karch. n. 254.

§. 5. Quia Rescripto solet inferi, *si per diligen-* 982.
tem informationem compereris preces veritate niti, &
Trid. sess. 22. c. 5. De ref. dicit, ut dispensationes
etiam gratiosæ suum non sortiuntur effectum, nisi
prius à delegatis Apostolicis, summarie tantum & extra-
judicialiter, cognoscatur expressas preces subreptionis vel
obreptionis vitio non subjacere, hoc spectat ad for-
mam, & prærequiritur ad valorem, quamvis ex
confessione sponzorum aut aliunde sciretur ve-
ritas, Sanchez. l. 8. d. 34. n. 26. Corrad. l. 7. c. 6. n.
20. Et si dispensatio concessa sit tantum pro fo-
ro conscientie, informatio capi potest ab ipsis
sponsis, quia in hoc foro possunt esse Rei & tes-
tes: si autem agatur pro foro externo, informa-
tio capi debet ab aliis, quia testis hic in propria
causa non admittitur; potest autem etiam laico
committe hęc informatio, quia non concernit
jurisdictionem, sed solum ministerium. Nec re-
quiritur juramentum, dummodo sponsi fidem
faciant sine prudente suspitione falsi; ita cum

or.
di
oix
/ III

communi *Krim.* à n. 2229. satis autem est, secun-
dum saepe dicta, causas finales seu motivas subsi-
stere, quamvis non subsisteret aliquid non subsi-
stantiale, *Krim.* n. 2258. De falsificatione litterarum
apostolicarum, dixi l. 4. à n. 663.

983. §. 6. Delegatus non debet plus examinare,
quam mandatur, hinc quia nunc non apponitur
clausula, dummodo copula non intercesserit, et
eam inquirere non debet; si autem clausula
apposita esset, & copula esset occulta, docet
Sanch. Pont. & Krim. n. 2220. contra alios, Reus
non teneri eam fateri, quia cum agatur pro forma
externo, intelligitur, si intervenerit & publicum
sit nota: Et idem est, si Judex interrogaretur
alio impedimento, quod occultum esset, & de
ter esset in debito tempore tollendum, nisi
enim tenerentur sponsi illud fateri, *Corrad.* l. 1.
num. 2259.

984. §. 7. Si preces sint quidem per testes iustitiam
attamen delegatus extra figillum confessio-
nis sciat illas non subsistere, pergere non potest,
quia executio remittitur ipsius iudicio ac discretio-
nerata insuper conscientia eius, id est, si in confes-
sione reperit preces veritate niti, *Sanch. Pont.*
Krim. n. 2237. Similiter quamvis preces veritate
niterentur, si tamen ex dispensatione praeser-
ret secuturum scandalum & majus malum, quod
equi non posset, ideo enim committitur eius
iudicio, discretioni, prudentiae; *Corrad.* l. 1.
num. 2239. Et quandoque etiam additur, si
rebitur expediens, ut dispensetur, per quod remittitur
non quidem ad liberam voluntatem ipsius
iudicis, sed ad prudens arbitrium, *Menoch. Krim.* à n. 2240.

985. §. 8. An & quando commissio dispensationis
expiret morte committentis, dixi l. 1. n. 2241.

Notat autem rectè *Krim.* n. 2227. si dispensatio-
nis commissio data sit nomine Sedis Apostolicæ,
non expirare morte Papæ, quia Sedes Apostoli-
ca nunquam moritur.

§. 9. Si delegatus reperiat causam bonâ fide 986.

allegatam Papæ, re ipsa non subsistere, sed ad-
verat aliam causam adesse, quæ si allegata fuis-
set, certò obtinisset idem Rescriptum, *Krim.* à
n. 2240. putat posse pergere, quia ex benignita-
te piæ matris Ecclesiæ præsumi potest, quòd Pa-
pa consensum suum non restrinxerit ad hanc
specificè causam, sed eum extenderit ad com-
munem & genericam rationem causæ sufficien-
tis, si pro tali casu adfit. Oppositum probabi-
lius tenet *Corrad.* l. 7. c. 5. à n. 54. nam ideo de-
mandatur, ut examinetur, an preces allegatæ
veritate nitantur, non autem, an subsit alia cau-
sa: nec datur mandatum exequendi, nisi sub
causa allegata: Deinde ex hoc, quòd Papa con-
sensisset, si allegata fuisset ista altera causa, non
sequitur, quòd jam consenserit, quia voluntas,
quæ non est, sed tantùm esset, nihil de facto ope-
ratur, sed tantùm operaretur sub hypothesi, quæ
posita non est, uti in simili dixi n. 551.

§. 10. An dispensatio pro foro conscientie 987.

valida sit ante expeditionem Rescripti, de hoc
aliquid dixi l. 1. n. 815. possuntque videri plura
apud *Krim.* à n. 2267. Quòd si Matrimonium in-
teatur, vel ejus consummatio fiat post expeditum
quidem Rescriptum, sed antequam dispensatio
pervenerit ad partes, aut antequam sit executio-
ni data, quid dicendum sit, magis colligetur ex
resolutione seqq. casuum:

Casus 1. Titius Romæ à Papa petit pro Cajo
dispensationem in impedimento Matrimonii,

or.
dii
dix
VIIII

& priusquam obtineat, rescribit sine dubio obtinendam intra triduum; obtinetur intra triduum à Titio: Et post elapsum illud triduum contrahit Matrimonium Cajus Coloniae ex illis ante acceptas litteras dispensationis. *Queritur an validè?* Negant *Suar. Vasq. Perez, Gob. tr. 2. p. 625.* quia præsumi non potest mentem Papae dispensantis esse, ut dispensatio valorem habeat, antequam certò innotescat, aliàs daretur occasio abutendi. Validè contraxisse docent *Sanch. 3. d. 36. n. 6. Nav. Vega, Rodriq. Texed. apud D. p. 9. t. 7. R. 36. Sot. Burgh. cent. 3. c. 38.* & alii quia omnes gratiæ & privilegia statim robora habent, cum datus est consensus petenti per Procuratorem, licet postulans principalis ignoscit, unde probabile videtur, inquit *Burgh.* talem, in raro casu, videlicet in magna necessitate ad differendi, etiam licitè id facere.

988. *Casus 2.* Cajus subdiaconus ob causam committit Romam curforem, qui dispensationem petat, nec dubitabatur, quin intra viginti dies esset obtinenda: post hos 20. dies contrahit Matrimonium. *Queritur an validè.* Ratio affirmativa est, quia intra illud tempus concessa fuit dispensatio, uti nunc rescitur ex dato, valor autem dispensationis non pendet à dispensante, sed à solo dispensante, qui ei etiam invito & inveniendi obtrudere poterit. *Et cum Sanch. l. 2. c. 26. n. 5. Amico, Castrop. tr. 3. d. 6. p. 11. n. 3. Burgh. cent. 3. cas. 89.* & aliis communiter; Matrimonium illud nullum esse, quia dispensatio est laxatio à lege adhuc vigente & obligante, ut suum effectum habeat, debet esse nota dispensando, vel saltem procuratori, qui ejus loco

ceptet: 2
hanc con
ceat, uti
unde dif
ceptaver
trarium
habuiss
est quae
complet
lorem à
quam n
nomine
præben
circa Be
accepta
Casus
petit d
sas Mat
menti i
to Con
Breve d
cipit Br
ita ut v
dum. R
casus in
in ea co
contrah
spensat
De reso
trahent
spe disp
te affir
summe
se jam
tractâf

cept

ceptet: 2. Dispensatio semper habet imbitam hanc conditionem, si tibi dispensando ita placeat, uti docent *Suar. Sanch. Salas, Castrop. & alii*, unde differt hic casus à priori, in quo Cajus acceptaverat per Titium. Ad fundamentum contrarium dico fuisse quidem concessam, sed non habuisse effectum, donec cognosceretur, quia est quædam donatio, quæ per acceptationem completur, unde habet quidem dispensatio valorem à dispensante, non tamen effectum, antequam nota sit dispensando, vel saltem alteri ejus nomine acceptanti: & ita *Cap. Si tibi presenti*, De præbend. in 6. expressè habetur dispensationem circa Beneficium non habere vim ullam, nisi acceptata fuerit à beneficiando.

Casus 3. Sempronius Titia consanguineus petiit dispensationem, sed ob urgentissimas causas Matrimonium contraxit cum Titia impedimenti ignara, priusquam dispensatio à delegato Confessario expediretur, attamen postquam Breve datum erat Romæ: Confessarius nunc accipit Breve, & *Quærit*, an illud possit expedire, ita ut vi illius fiant habiles ad validè contrahendum. *Ratio* dubitandi est, 1. quia mutatus est casus in dispensatione contentus, agitur enim, in ea conformiter ad supplicam, de Matrimonio contrahendo, jam autem est contractum. 2. Dispensatio reddita est difficilior ex *Trident. sess. 24. Dereform. Matr. c. 5.* decernente scienter contrahentem intra gradum prohibitum debere spe dispensationis carere. Nihilominus pro parte affirmativa est 1. quia Sempronius sat maturè summo Pœnitentiario supplex factus, narravit se jam tum de Matrimonio ineundo cum Titia tractasse, & resiliere non posse. 2. Non videtur di-

or.
dii
dix
7 III

spensatio esse ideo reddita difficilior, cum Sempronius non temere præsumpserit, sed ob urgentissimas causas id fecerit, *Trident.* autem requirit scientiam, audaciam, & temerariam præsumptionem juxta *Sanch.* l. 8. d. 25. n. 26. 3. Quamvis unus sciens impedimentum contraxerit, si alter ignorarit, non incurritur pœna *Tridentis*, nec postea opus est de hoc mentionem facere in petitione dispensationis, uti tenent *Henriq. Sanch.* n. 30. *Perez*, d. 46. n. 13. quia innocens puniri non debet ob alterius delictum, ergo etiam jam licebit gratiam illam exequi. 4. *Texeda* & alii apud *Dianam* p. 9. tr. 7. R. 36. docent, si contrahentes scienter intra gradus prohibitos contrahant & consumment Matrimonium, postquam Pontifex concessit dispensationem, & nondum ea per Ordinarium, cui committitur, est exposita, in isto casu non esse dispensationem irritam vel subrepticam, ita autem contigit in præfenti casu.

Respondeo. Confessarius non videtur posse procedere ad executionem. 1. quia est exprimendum apud dispensantem, si Matrimonium fuerit contractum vel consummatum, uti certum videtur, inquit *Perez*, n. 6. & constat ex *Trident.* supra ubi in eum, qui scienter & præsumptuosè contraxerit, fert pœnam carenti spe dispensationis: è contrà illi, qui solennitatibus adhibitis contraxerit cum probabili ignorantia, dicitur facilius & gratis impertiendam dispensationem, ergo manifestè supponit hoc debere narrari, ut de enim aliàs decerneret pœnam carenti vel gratis habendi dispensationem, vel unde sciret factum sit præsumptuosè, an præmissis solennitatibus, an cum ignorantia probabili, si non

opus fa
esse pro
Texeda
menti;
supplere
nisi sent
tatur ve
praxim
Ecclesia
sed sent
ter velu
referens
biliter:
non alle
opposit
nullum
quid fi
Roman
dum est
quem f
claratio
2. 3. C
ta, nem
& confi
bonâ fi
Trid. to
lari, &
entiam
pœnam
condit
saturi,
exigent
est: pœ
præsum
trimon

opus factum narrari? 2. Non videtur licitum esse procedere secundum relatam sententiam *Texeda*; quia quando agitur de valore Sacramenti, etiam in illis, in quibus Ecclesia potest supplere, non est licitum relinquere tutiorem, nisi sententia, quam sequor, communiter admittatur velut absolute probabilis, & non sit contra praxin Curiae Romanae, tum enim tantum vult Ecclesia supplere secundum dicta l. 6. p. 1. n. 118. sed sententia *Texeda* non admittitur communiter velut absolute probabilis, hinc *Diana* illam referens subdit, *hucusque Texeda, tu cogita, an probabiliter*: & quamvis *Diana* pro eadem citet *Vegam* non allegato textu, *Sanch.* n. 21. citat *Vegam* pro opposita allegato textu, & sententia illa revera nullum habet solidum fundamentum. Sed quid sit de hoc, saltem est contra praxin Curiae Romanae, quae semper respondet hoc exprimendum esse, uti testatur *Sanch.* supra juncto n. 8. ad quem se remittit, & de hoc refertur expressa declaratio sacrae Congregationis ad hoc caput *Trid.* n. 2. 3. Opinio *Henriq. Sanch. & Perez*, supra relatam, nempe quod opus non sit narrare contractum & consummatum esse Matrimonium, si alteruter bona fide processerit, non videtur vera, nam *Trid.* toto illo capite loquitur in numero singulari, & nullo verbo innuit requiri utriusque scientiam vel ignorantiam: neque verum est esse poenam, quod debeat hoc narrari, sed est tantum conditio praerequisita pro informatione dispensaturi, ut dispensationem diversimodè, & pro exigentia causae noverit expedire, uti ante dictum est: poena autem tantum est, ut qui scienter ac praesumptuosè contraxit & consummavit Matrimonium, careat spe dispensationis, ergo dato, quod

or.
dii
dix

7 III

quod hæc pœna carendi spe dispensationis non incurratur, si alteruter bonâ fide processerit, tamen nullatenus sequitur factum non debuisset, aut adhuc non debere narrari: & quamvis cum nollet dispensare Pontifex propter scientiam & præsumptionem Sempronii, non sequitur Titiam puniri, quamvis indirectè & per accidens in ipsam redundet incommodum; sicuti si Titia bonâ fide contraxisset Matrimonium cum Cajo Subdiacono qui sciens & præsumptuosè hoc fecisset non expectatâ dispensatione, cuius spem habebat, si Pontifex postea id rescians in pœnam præsumptionis Caji nollet dispensare, non ideo puniretur Titia, quamvis indirectè & per accidens in ipsam redundaret incommodum, itaque petenda est dispensatio nova enarrato factio: ita iudicârunt mecum an. 1699. tres Doctores.

§. 11. Huc etiam refertur solutio sequentis 990. casûs: Titius cognovit Cajam & Bertam forores, vultque ducere Cajam, & petit dispensationem in affinitate, attamen priusquâ dispensatio detur executioni, cognoscit iterum Cajam & Bertam.

Queritur, an indigeat novâ dispensatione?
1. Non ideo indiget, quia iterum cognovit Cajam, quia est tantum incestus, nec inducit impedimentum respectu Cajam: & si sit occultus, quamvis commissus sit post obtentam dispensationem, tum saltem non necessariò recurri debet Romam, docent Nav. Gob. tr. 9. num. 630. & alii multi cum Pelliz. De Regul. tr. 8. c. 3. à n. 243. Si dispensatio non sit facta Romæ, sed tantum data commissio, ut dispensaretur in partibus, preces invenirentur veritate niti, etiam non indiget novâ dispensatione ex hoc, quod ante
dispen-

dispensationem factam iterum cognoverit Bertam; nam repetita illa copula non inducit novum impedimentum affinitatis, sed manet unicum, quod prius contractum erat, sicuti si decies cognovisset singulas, esse unicum impedimentum, nec in supplica opus fuisset dicere, quoties cognovisset illas, *Sanch.* l. 8. c. 24. n. 8. Est autem jam data potestas ad dispensandum pro Matrimonio cum Caja non obstante impedimento contracto per copulam cum Berta. 3. Si Romæ facta est dispensatio, antequam Titius iterum cognosceret Bertam, videtur opus esse novâ dispensatione, quia impedimentum per priorem copulam cum Berta contractum, erat jam sublatum per dispensationem Romæ factam, quamvis necdum executioni datam seu applicatam Titio: & nunc redit idem impedimentum, quod sublatum erat, ergo debet de novo tolli: non potest autem sine novâ dispensatione, quia prior non respiciebat nisi contractum antea impedimentum *Sanch.* supra, *Pont. De Justis* l. 3. n. 163. & l. 4. n. 187. *Confirmatur*, nam si Titius post declarationem, quod repertâ veritate narratorum facta esset dispensatio, iterum cognovisset Bertam, opus esset novâ dispensatione, ergo etiam jam. *Si dicas*, per priorem dispensationem factum esse, ut Titius posset cum Caja contrahere tanquam cum extranea: *Contrâ* est, nam dispensatio non tollebat consanguinitatem istarum fororum, nec impediēbat, quod minus à Titio posset iterum contrahi affinitas, si enim post dispensationem factam postea cognovisset Semproniam ejusdem Cajæ sororem, certò contraxisset impedimentum per aliam dispensationem tollendum, ergo idem est, si iterum cognoverit Bertam.

or.

di

dix

viii

ram. Et hęc dicta applicari possunt, v. g. impedi-
mento voti, item dispensationi factæ vel fa-
ciendæ per Ordinarium. Denique hic nota-
ndum est, quod dispensatio validè detur execu-
tioni, non expectato placito aulæ secularis vel
Officialium belli, qui aliquando volunt se inge-
rere, rectè enim docet *Less.* in Auctar. v. *Bulla peni-
tentialia*, casu 3. ejusmodi placitum esse imperi-
nens ad valorem Bullæ seu dispensationis et
exquendæ.

991. Q. 137. Quid præterea observare debeat Parochus
circa Matrimonia coram ipso contrahenda. R. §. 1. *Trid.*
sess. 24. De ref. Matr. c. 1. dicit: Habeat Parochus
librum, in quo conjugum & testium nomina, diemque
& locum contracti Matrimonii describat, quem diligen-
ter apud se custodiat. Et cum inde suo tempore do-
ceri debeant plurima, quæ maximi momenti
sunt, rectè notat *Avers.* q. 6. f. 7. §. ult. ad hoc ob-
ligari Parochum sub mortali.

992. §. 2. Parochus etiam contracturis propone-
re debet, quæ ibidem statuit *Trid.* his verbis: Po-
stremo S. Synodus conjuges hortatur, ut ante quam con-
trahant, vel saltem triduo ante Matrimonii consumma-
tionem sua peccata diligenter confiteantur & ad SS. Sa-
cramentum pie accedant.

993. Q. 138. Quid denique notandum sit circa purifica-
tionem puerperarum. R. Hęc potius spectat ad
materiam Baptismi, sed quia de illa ibi nihil
dixi, addo hęc pauca.

§. 1. De purificatione puerperarum *Synod. Co-
lon.* anni 1662. p. 2. tit. 3. statuit 1. Ex Cap. ten.
De Purif. post partum, quamvis puerperæ possint
statim post partum venire ad ecclesiam, attamen
etiam in novâ lege licitè emanere. 2. Non ante
25. à partu diem, nec alibi, quàm in ecclesia be-
nedi-